

Cuestións que suscita a aplicación da Orde Europea de Detención e Entrega

& *Resumo/Abstract: A Orde Europea de Detención e Entrega entra en funcionamento en España o 18 de marzo do 2003, desde ese momento a súa aplicación non estivo exenta de dificultades, moitas das cales esixiron o pronunciamento do Tribunal Constitucional.*

O novo sistema de entrega extradicional permitiu entregar nacionais españois, suxeitos condenados en rebeldía por estados membros, e incluso aqueles que estando requiridos para ser entregados e xulgados noutro país se encontraban con procedemento pendente en España. É máis, chegouse a aceptar a entrega dos que non o sendo a través do procedemento extradicional, sono despois, polos mesmos feitos, cumprindo a petición contida nunha orde de detención e entrega europea.&

& *Palabras clave: detención, entrega, extradición, legalidade, nacionalidade, rebeldía*

1. RECOÑECEMENTO MUTUO DE DECISIÓNS XUDICIAIS

Na Unión Europea era necesario un cambio de perspectiva en todo o relativo á cooperación policial e xudicial, o que tivo lugar a partir de outubro de 1997, co Tratado de Ámsterdan, a través do cal se inclúe a creación dun espazo de liberdade, seguridade e xustiza entre os obxectivos da Unión.

O Consello Europeo non fai oídos xordos a esta recomendación, e en Tampere o 15 e 16 de outubro de 1999 teñen lugar varias iniciativas dos estados europeos, que pretenden lograr que a cooperación policial e xudicial penal se arbitren como mecanismos aptos na loita contra a delincuencia.

Neste marco, o Consello chega á conclusión de converter en pedra angular da cooperación xudicial tanto civil como penal o recoñecemento mutuo das resolucións xudiciais. Este instrumento vai producir efectos inmediatos no mecanismo da extradición, en canto que supón que cada autoridade xudicial nacional terá que recoñecer, *ipso facto* e despois dos controis mínimos previos, a solicitude de extradición dunha persoa cursada pola autoridade xudicial doutro estado membro.

Á vista de todo isto, e tras determinados acontecementos¹ determinantes de feitos futuros, a Comisión propón² a creación dun mandamento de detención europeo que terá que substituír nos estados membros da Unión os procedementos de extradición de persoas buscadas ou condenadas pola xustiza. Así xorde a proposta da Comisión de decisión marco sobre mandamento de detención europeo e os procedementos de entrega entre os estados membros, do 19 de setembro do 2001³, que dá como resultado que no Consello do 13 e 14 de xuño do 2002 fose aprobada definitivamente a decisión marco relativa á orde de detención europea e aos procedementos de entrega entre estados membros.

Esta decisión obrigará os estados membros en canto ao resultado que deba conseguirse, deixándolles, non obstante, ás autoridades nacionais a elección da forma e dos medios —art. 34 do Tratado da Unión Europea—⁴. Así pois, os estados membros teñen que tomar as medidas necesarias para dar cumprimento ao disposto nela antes do 31 de decembro do 2003, e deberán, a continuación, transmitirle á Secretaría Xeral do Consello e á Comisión o texto das disposicións de adaptación das súas lexislacións nacionais en virtude das obrigas derivadas da decisión marco. Ao facer esta transmisión, cada estado membro poderá indicar que aplicará inmediatamente a decisión nas súas relacións con aqueles estados membros que efectuasen a mesma notificación —art. 34.1 e 2 Tratado—⁵.

Pois ben, co obxecto de cumprir as obrigas previstas na decisión marco o Estado español, entre outros, decidiu substituír os procedementos extradicionais no marco da Unión por un novo procedemento de entrega das persoas sospeitosas de ter cometido algún delito ou que eluden a acción da xustiza despois de seren condenadas por sentenza firme. De tal xeito que foi aprobada a Lei 3/2003, do 14 de marzo, sobre a Orde Europea de Detención e Entrega⁶, que entrou en vigor o 18 de marzo do 2003, e é aplicable ás ordes europeas de detención e entrega que se emitan con posterioridade á súa entrada en vigor, aínda cando se refiran a feitos anteriores a ela. Non obstante, os procedementos de extradición que estivesen en curso no momento da entrada en vigor da devandita lei deben seguir tramitándose como tales ata a súa conclusión —Disposición transitoria segunda—.

2. OBXECTIVO DA ORDE DE DETENCIÓN E ENTREGA EUROPEA

A orde de detención e entrega, tal e como está prevista na nosa lei —art. 1—, é toda resolución xudicial ditada por un estado membro, con vistas á detención e a entrega por outro estado membro, da persoa á que se reclama para o exercicio de accións penais, por feitos para os que a lei do estado membro emisor castigue con penas privativas de liberdade, cuxa duración máxima sexa polo menos de doce meses, ou para a execución dunha pena ou unha medida de seguridade privativas de liberdade, para sancións de catro meses como mínimo.

Con semellante previsión, a orde de detención europea pretende substituír o procedemento tradicional de extradición, a través dun recoñecemento mutuo de resolucións xudiciais que teñen por obxecto o traslado forzoso dunha persoa dun estado membro a outro, sen que exista fase política previa. Para iso deixa sen aplicación entre os estados da Unión o Convenio de 1957, e os seus dous protocolos, as disposicións relativas á extradición do Convenio sobre terrorismo, así como aos dos convenios de 1995 e 1996 asinados no marco da Unión e o capítulo IV, título III do Convenio de aplicación do Acordo de Schengen.

Deste xeito, cando a autoridade xudicial dun estado membro solicite a detención e entrega dunha persoa, xa sexa en virtude dunha sentenza condenatoria firme ou do exercicio de accións penais, a devandita solicitude deberá recoñecerse automaticamente e executarse en todo o territorio da Unión.

Non obstante, e a pesar da dita declaración de intencións, hai varias cuestións que impiden levar a bo fin os mencionados propósitos. Con respecto a isto, non hai dúbida de que para obter un mecanismo alternativo á extradición, por definición político e respectuoso da soberanía de cada estado, cómpre non só crear un instrumento de comunicación directa entre autoridades xudiciais, senón tamén deixar sen vixencia determinados principios e políticas que coartan o funcionamento dun sistema de recoñecemento mutuo de resolucións xudiciais. Neste sentido, faise necesario evitar que a cooperación xudicial se rexa por principios tales como o de dobre incriminación e de especialidade, así como por políticas de protección do delincente nacional.

3. TRADUCCIÓN DA ORDE EUROPEA AO IDIOMA DO ESTADO MEMBRO DE EXECUCIÓN

A orde de detención consiste nun formulario do que deberán dispoñer as autoridades xudiciais de todos os estados membros e que ten que traducirse á lingua oficial ou a unha das linguas oficiais do estado membro de execución⁷.

Emitida unha orde europea de detención pola autoridade xudicial española, se se emprega a transmisión directa, deberá achegarse tamén unha tradución ao idioma oficial do estado de execución ou ao idioma aceptado por este estado mediante unha declaración depositada na Secretaría Xeral do Consello. Se se emite a través da oficina SIRENE España e a OCN INTERPOL, remitida en español, cando se teña coñecemento da detención por un estado do reclamado, a autoridade xudicial española deberá enviar a orde xunto cunha tradución ao idioma oficial aceptado polo estado de execución⁸.

Remitida a España unha orde europea de detención sen tradución ao español⁹, será o Xuíz Central de Instrución competente o encargado de comunicalo á autoridade xudicial de emisión co obxecto de que proceda á súa tradución e inmediata remisión dela no prazo máis

breve posible. Mentres tanto, o procedemento débese suspender ata que non se reciba coa debida tradución —art. 10.2 Lei 3/2003—.

A solución, tal e como está prevista na lei, resúltanos en moitos supostos provocadora dun retardo inxustificado. Pero sobre todo éo cando a orde europea fose transmitida a través do Sistema de Información Schengen, pois son moitos os policías dos diferentes países os que, ao ter coñecemento da orde, poderán proceder á detención da persoa reclamada; e detida esta, non parece o máis razoable suspender o procedemento co fin de que a autoridade xudicial de emisión proceda á tradución da orde ao español, senón arbitrar outro procedemento máis áxil. Teñamos en conta con respecto a isto que lle pode resultar difícil ao estado de emisión transmitir a orde no seu idioma en tan escaso prazo, o que conduce a que, se non se chega a tempo, se teñan que poñer en liberdade as persoas obxecto da orde de detención.

Por iso, precisamente, o lexislador español prevé para este último suposto, isto é, cando a detención da persoa reclamada sexa consecuencia da introdución da súa descrición no Sistema de Información Schengen, efectuada de conformidade co disposto no artigo 95 do Convenio de aplicación do acordo de Schengen, que o Xulgado Central de Instrución proceda, de oficio, á tradución da orde, sen suspensión do procedemento.

É obvio que o lexislador fixo unha distinción para suspender o procedemento entre a detención ou non da persoa requirida. Dá así por suposto que cando a orde é emitida polo SIS, o xuíz de Instrución comproba que a orde está traducida tras a detención da persoa; mentres que cando se emprega outro mecanismo, como a comunicación directa, a detención non se produciría aínda cando o Xuíz Central de Instrución reciba a orde de detención. Para estes efectos, resulta determinante o sistema de comunicación utilizado para que sexa ou non o Xuíz Central de Instrución quen proceda á tradución, así como para provocar a suspensión do procedemento.

4. A SENTENZA DITADA EN REBELDÍA COMO CIRCUNSTANCIA QUE CONDICIONA A ENTREGA

A lei prevé que o normal acaecer da orde europea sexa que unha vez cursada, se proceda á busca, captura e detención da persoa requirida, para nun breve período de tempo executar a entrega.

Non obstante, resulta necesario que o mandamento de detención europeo sexa examinado pola autoridade xudicial de execución, isto é, o Xuíz Central de Instrución, co fin de determinar se procede ou non a entrega da persoa detida, houbese ou non consentimento da persoa procesada. O devandito exame ten que ter lugar tan axiña como sexa posible e, en todo caso, se a persoa buscada consentiu na entrega, no prazo de dez días naturais tras manifestarse o consentimento. Nos supostos nos que non houbo consentimento, terá lugar nun prazo de sesenta días tras a detención da persoa buscada —art. 14, 18 e 19 Lei 3/2003—¹⁰.

Con respecto a isto a lei enumera determinados supostos que impiden que a entrega se produza, outros que facultan para que a entrega non teña lugar e, por último, aqueles que condicionan a entrega a determinadas garantías. Pois ben, con respecto a estes últimos, estásenos formulando ante os tribunais a cuestión relativa ao tratamento da sentenza ditada en rebeldía.

Así, unha das resolucións que provoca a detención e entrega da persoa á que se someteu a unha orde europea, é a sentenza que implica privación de liberdade¹¹. O concepto de sentenza engloba tamén a ditada en rebeldía, ou sexa, calquera sentenza ditada por un tribunal nun procedemento penal en cuxa vista non comparecese a persoa condenada.

No Dereito español, lembremos que non é posible a sentenza ditada en rebeldía, xa que para realizar o xuízo oral o acusado ten que estar fisicamente presente ou a disposición do tribunal durante as súas sesións; por iso, non se pode realizar o xuízo e ditarse unha sentenza se o acusado foi declarado en rebeldía, coa excepción da non comparecencia do acusado ao xuízo nos procedementos por delitos para os que se solicite pena de privación de liberdade que non exceda dun ano, ou doutra natureza que non exceda de seis anos, e nos xuízos por faltas, sempre que fose citado coas formalidades previstas especificamente¹².

Non obstante, a pesar da imposibilidade de xulgar en rebeldía no procedemento español, a Lei 3/2003, permite executar unha orde de detención ditada nun procedemento no que o acusado estivo ausente, sen esixirle ao estado de emisión da orde que preste garantías. De feito, a sentenza en rebeldía non está entre os supostos condicionados de entrega, como si se prevé na decisión marco¹³. En efecto, nesta última pártese de que se ten que entender por sentenza ditada en rebeldía, para os efectos de proceder á entrega, as sentenzas ditadas en procedementos nos que quedase claramente acreditado que se citou realmente a persoa co tempo suficiente para que puidese comparecer e preparar a súa defensa, pero esta decidiu deliberadamente non comparecer ou estar representada, a menos que se demostre que a súa ausencia e o feito de que non puidese informar o xuíz ao respecto se debeu a razóns de forza maior.

En caso contrario, se a resolución ditada en rebeldía o fose por non ser o rebelde citado persoalmente ou informado doutra maneira da data e do lugar da audiencia que levou á resolución ditada en rebeldía, a entrega estará suxeita á condición de que a autoridade xudicial emisora dea garantías que se consideren suficientes para lle asegurar á persoa que sexa obxecto da orde de detención europea que teña oportunidade de interpoñer un recurso ou facer oposición no estado emisor e estar presente na vista —art. 5 DM—.

Daquela, no caso de que a sentenza pola que se solicita a detención e entrega fose ditada en rebeldía, resulta pois preceptivo que o estado que solicita a entrega se comprometa a someter á persoa reclamada a un novo procedemento, se esta impugna a sentenza ditada en rebeldía. Non hai dúbida de que para que iso sexa posible é necesario que a autoridade xudicial de execución informe a persoa obxecto de entrega do seu dereito a pedir un novo proceso que salvagarde o seu dereito de defensa, estando presente na vista.

Non obstante, como xa puxemos de manifesto, España non prevé a esixencia de ningunha garantía cando a sentenza foi ditada en rebeldía. Polo tanto, expedida unha orde europea de detención ao Estado español fronte a un suxeito xulgado en rebeldía, a autoridade xudicial española competente deberá proceder á súa execución sen ningunha petición de garantía. Ou sexa, sen que se lle garanta que o suxeito reclamado no país de emisión da orde vaia ser sometido a un novo proceso que salvagarde os seus dereitos de defensa, estando presente na vista.

Así o está aplicando a Audiencia Nacional, que se pronunciou con respecto a isto no Auto número 35/2004, do 13 de maio¹⁴, manifestando que «A defensa oponse á entrega, segundo consta no trámite de audiencia polos seguintes motivos: o suposto do núm. 2 do art. 12, e por tratarse dunha sentenza en rebeldía, e polo tanto sen a garantía que esixe a lexislación...

O artigo 12 da lei contén no número 1 a enumeración dos casos en que debe denegarse a execución da orde europea, baseados en supostos de non bis in idem, de minoría de idade, ou de extinción da responsabilidade penal por indulto, e no núm. 2 a enumeración dos casos nos que pode denegarse a execución. Ningún destes supostos resultan aplicables neste caso,

xa que ... o que a condena se impuxese en xuízo realizado en ausencia non se contempla na lei como causa para denegar a execución da Orde Europea de Detención e Entrega, e iso non pode ser doutro xeito, xa que o recurso de anulación que a lexislación francesa lles outorga aos condenados en xuízos realizados en ausencia, permite que poidan solicitar a anulación da condena, unha vez que en territorio francés lles sexa notificada a sentenza, co que carece de base calquera pretendida infracción do dereito de defensa.»

A resolución do noso tribunal á vista do previsto na Lei 3/2003 non podería ser outra, con todo non podemos deixar de considerar a decisión do noso lexislador como equivocada. Neste sentido, aínda que o artigo 6.3 CEDH non prevé expresamente o dereito á presenza do acusado no xuízo, o Tribunal Europeo de Dereitos Humanos sinalou que aquel atópase dentro dun dereito máis amplo á proba conseguida mediante o debate contradictorio¹⁵. Non obstante, este tribunal considera ademais que o dereito á presenza física é un dereito renunciabile, aínda que cómpre que conste que o ausente o é por vontade propia e non allea a el¹⁶.

Con respecto a isto, o noso Tribunal Constitucional estima, coma nós, e tal e como o fai o Tribunal Europeo de Dereitos Humanos, a rebeldía como unha causa que incide no dereito de defensa do suxeito que fose condenado no devandito estado. Por iso, entende que non se debe entregar un suxeito sen condicionar a súa entrega, diferindo deste xeito do previsto na lei española. Así, na súa sentenza 177/2006, do 5 de xuño¹⁷, manifesta que «segundo declaramos na STC 91/2000, do 30 de marzo, cabe concluír que constitúe unha vulneración “indirecta” das esixencias absolutas dimanantes do dereito proclamado no art. 24.2 CE, ao menoscabar o contido esencial do proceso xusto dun modo que afecta á dignidade humana... acceder á extradición a países que, en casos de delito moi grave, dean validez ás condenas en ausencia, sen someter a entrega á condición de que o condenado poida impugnalas para salvagardar os seus dereitos de defensa».

Certo é que nin a decisión marco do Consello relativa á Orde Europea de Detención e Entrega nin a Lei 3/2003, promulgada en aplicación dela, establecen a mencionada esixencia como condición *sine qua non* para que o Estado de execución poida proceder á entrega solicitada. Pero iso non significa que caiba ignorar a dita esixencia, ao ser esta inherente ao contido esencial dun dereito fundamental recoñecido na nosa Constitución cal é o dereito a un proceso —neste caso extradicional— con todas as garantías, debendo como tal ser respectada —implícita ou explicitamente— por toda lei nacional que se dite para o efecto.

Polo demais, o artigo 5 da decisión marco prevé a posibilidade de que, no caso de que a Orde Europea de Detención e Entrega “se ditase para os efectos de executar unha pena ou unha medida de seguridade impostas mediante resolución imposta en rebeldía”, a execución da dita orde de entrega pola autoridade xudicial de execución se supedite “de acordo co Dereito do estado membro de execución”, entre outras, á condición de que “a autoridade xudicial emisora dea garantías que se consideren suficientes para lle asegurar á persoa que sexa obxecto da orde de detención europea que terá a posibilidade de pedir un novo proceso que salvagarde os dereitos de defensa no estado membro emisor e estar presente na vista”. Isto é indicativo de que a decisión marco non obriga imperativamente aos estados membros a establecer esta condición para a entrega, senón que reenvía a cuestión ao que con respecto a iso veña disposto polos seus respectivos ordenamentos xurídicos. Sendo isto así, cómpre entender que a esixencia en cuestión, dimanante do alcance dado por este tribunal ao dereito a un proceso con todas as garantías, debeu ser expresamente formulada polo auto contra

o que se recorreu en amparo como condición para a entrega do demandante a Francia e que, ao non facelo así, a dita resolución vulnerou o mencionado dereito.

Esta mesma solución foi a adoptada pola maioría dos estados membros nas súas leis de transposición. Distinguíndose, por unha banda, os países que entenden como facultativa a entrega condicionada, de forma tal que quedará en mans da autoridade xudicial de execución decidir se se concede a entrega incondicionalmente, ou se somete á condición nela prevista. Esta solución é o resultado de reproducir textualmente o texto da decisión marco, e fano así Chipre¹⁸, Luxemburgo¹⁹, Hungría²⁰ e Grecia²¹. Algúns outros países, seguindo este mesmo ditado, fan algunha matización, no sentido en que o fai Francia²², de prever que a execución da orde de detención poderá subordinarse á verificación das condicións establecidas na decisión marco, sen determinar como se ha levar a cabo aquela; ou Bélxica²³, que esixe a existencia dunha disposición no Dereito do estado de emisión que prevexa un recurso e a indicación das condicións de exercicio deste recurso, das que resulte que a persoa poderá exercitalo efectivamente, sendo estas consideradas garantías suficientes; ou Eslovaquia²⁴ que precisa que a prestación de garantías se fará de acordo coa lei do estado de emisión e tendo en conta as circunstancias do caso.

Por outra banda, existen outros países que endurecen o así previsto na decisión marco, e converten en obrigatoria a condición para efectuar a entrega. De tal forma que prevén que se poderá conceder a entrega cando se cumpran as condicións fixadas na decisión marco. É o caso de Suecia²⁵, Dinamarca²⁶, Eslovenia²⁷, Lituania²⁸, Polonia²⁹, Portugal³⁰, Alemaña³¹, Países Baixos³², República Checa³³, Austria³⁴, Finlandia³⁵, Italia³⁶ e Irlanda³⁷.

Dous casos particulares son Reino Unido³⁸ e Malta³⁹, este último reproduce case literalmente o previsto polo primeiro⁴⁰. O Reino Unido establece que o xuíz é invitado a valorar, sucesivamente e no caso de que se vaia respondendo negativamente ás cuestións formuladas, primeiro, se o acusado foi condenado estando presente; segundo, se a ausencia do condenado no xuízo no cal poida estar presente, asistido por avogado e con posibilidade de interrogar as testemuñas. Se a resposta a esta última pregunta tamén é negativa, non accederá á entrega. En caso contrario, poderaa conceder se a estima compatible cos dereitos recoñecidos no Convenio, tal como aparecen recollidos na *Human Rights Act* de 1998.

5. ORDE DE DETENCIÓN EUROPEA DITADA RESPECTO DOS MESMOS FEITOS POLOS QUE SE DENEGOU CON ANTERIORIDADE A EXTRADICIÓN

A lei prevé expresamente o suposto de *ne bis in idem*, outorgándoselle un distinto tratamento segundo cal fose a situación que se presenta, así:

- Débese denegar a execución do mandamento cando a persoa reclamada fose, segundo a información de que dispoña a autoridade xudicial de execución española, definitivamente sentenciada por unha autoridade xudicial dun estado membro polo mesmo feito motivador da emisión do mandamento de detención europeo, sempre que, en caso de condena, a sanción fose executada ou estea neses momentos en curso de execución, ou xa non se poida executar en virtude do Dereito do estado membro de condena —art. 12.1 a) Lei 3/2003—. Trátase dun claro suposto de recoñecemento expreso dos efectos de cousa xulgada.
- Poderase denegar a execución cando no Estado español se acordase o sobreesamento libre polos mesmos feitos —art. 12.2 c)—; ou ben, cando sobre a persoa buscada pese

nun estado membro unha resolución definitiva polos mesmos feitos que obstaculice o posterior exercicio de accións penais, ou sexa, calquera resolución que non sendo de condena produza os efectos de cousa xulgada —art. 12.2 d)—; ou finalmente, se a autoridade xudicial de execución coñece, a través da información de que dispoña, que a persoa buscada foi xulgada definitivamente polos mesmos feitos nun terceiro estado, sempre que, en caso de condena, a sanción fose xa executada, estea neses momentos en curso de execución, ou xa non se poida executar en virtude das leis do estado de condena —art. 12.2 e)—.

Pois ben, á vista da previsión legal do principio *ne bis in idem*, véñse reiterando a alegación ante a Audiencia Nacional primeiro e o Tribunal Constitucional despois, pola que se entende vulnerado o dereito a tutela xudicial efectiva, naqueles supostos en que a orde europea de detención ditada contra un suxeito tiña por obxecto exactamente os mesmos feitos polos que xa lle pedira con anterioridade ao Estado español a extradición daquel, sendo denegada a dita solicitude con motivo da extradición, pero admitida con ocasión da orde europea.

Fronte ao motivo así esgrimido, as resolucións resultan unánimes, en canto entende que o principio de cousa xulgada material non é de aplicación aos procedementos de extradición, en atención a que en ningún dos dous procedementos, extradición e orde europea, se ventila ningún tipo de responsabilidade derivada da culpabilidade do suxeito e que, por conseguinte, non se pode afirmar que se sometese ao dito suxeito a xuízos diferentes polos mesmos feitos. De tal xeito que, partindo de que a prohibición do *ne bis in idem* só se pode predicar das resolucións que se pronuncien sobre a culpabilidade ou inocencia dun suxeito, debendo concorrer os tres elementos de identidade —*petitum*, *causa petendi* e suxeitos—, as resolucións que poñen termo ao procedemento de cooperación xurídica internacional, sexa de extradición ou Orde Europea de Detención e Entrega, limitándose a acceder ou denegar a entrega do reclamado sobre a base da concorrencia ou non dos presupostos habilitantes establecidos no convenio ou lei aplicable, non supoñen que poida alegarse a excepción de cousa xulgada como causa que impida a entrega.

En concreto no suposto resolto polo Tribunal Constitucional, no que o recorrente esgrime que a orde europea de detención ditada contra el tiña por obxecto exactamente os mesmos feitos polos que Francia lle pedira, xa con anterioridade, ao Estado español a súa extradición para ser xulgado por iso no dito país, sendo denegada tal solicitude polo auto da Sección Terceira da Sala do Penal da Audiencia Nacional, do 23 de febreiro de 1990, por motivo da nacionalidade española do actor, resolve na sentenza número 177/2006, do 5 de xuño, que «non cabe considerar que o auto ditado pola Sección Terceira da Sala do Penal da Audiencia Nacional con data do 23 de febreiro de 1990, teña eficacia de cousa xulgada material, xa que a devandita resolución denegatoria da extradición se baseou na existencia de obstáculos convencionais que posteriormente desaparecerían en virtude dun novo texto regulador da cooperación xurídica entre estados, de maneira que a cuestión de fondo entón resolta, atinente exclusivamente á nacionalidade española do reclamado como causa de denegación da extradición, non tería sido obxecto do auto agora impugnado en amparo nin, en consecuencia, pode considerarse emendada por esta resolución xa que nela non se dita acerca da calidade do cidadán español, do actor. Non se daría, por iso, nin a tripla identidade de suxeito, obxecto e acción esixida pola xurisprudencia para apreciar a excepción de cousa xulgada nin, sobre todo, o presuposto indispensable de que a resolución anterior fose emitida polo xuíz ou tribunal ao que xurisdiccional e competencialmente viñese asignado o

coñecemento da infracción, xa que do que se trata no procedemento extradicional é de dar canle á cooperación entre estados, o que pode variar en función da confianza existente entre eles, e non de resolver sobre a responsabilidade do inculpado; de maneira que a negativa á entrega nun momento concreto e de acordo cunha determinada situación legal non pode condicionar nin impedir unha posterior solicitude de entrega ao abeiro de novas circunstancias e de novos instrumentos de cooperación internacional⁴¹».

6. PRINCIPIO DE DOBRE INCRIMINACIÓN E PRINCIPIO DE LEGALIDADE

A Lei 3/2003 prevé distintos supostos nos que a autoridade xudicial de execución española pode negarse a executar a orde de detención europea, deixándose ao libre arbitrio da dita autoridade xudicial decidir sobre a entrega ou non da persoa buscada por outro estado membro da Unión Europea.

Un suposto concreto no que cabe a denegación da execución prevese atendendo á dobre incriminación, de xeito que estando a autoridade xudicial española ante un delito distinto aos previstos no artigo 9.1, se os feitos que motivan a orde de detención europea non fosen constitutivos de delito de acordo co noso dereito, poderá negarse a executala. Non obstante, en materia de taxas ou impostos de aduana e de cambio, non se poderá denegar a execución da orde de detención europea polo motivo de que a lexislación do estado de execución non impoña o mesmo tipo de taxas ou de impostos ou non conteña o mesmo tipo de regulamentación en materia de taxas ou impostos de aduana e de cambio cá lexislación do estado emisor⁴².

Polo tanto, poderá encontrarse ao principio de dobre incriminación unha vez solicitada unha orde europea nos seguintes supostos:

- Fronte a calquera tipo de delito distinto dos enumerados no artigo 9.1⁴³, cando a lei do estado membro emisor o castigue con penas privativas de liberdade ou con medidas de seguridade privativas de liberdade cuxa duración máxima sexa polo menos de doce meses ou, cando se ditase a condena a unha pena ou se impuxese unha medida de seguridade para sancións de catro meses como mínimo.

Así pois, a entrega poderase supeditar ao requisito de que os feitos que xustifiquen a emisión da orde de detención europea sexan constitutivos dunha infracción respecto do Dereito do estado de execución, con independencia dos elementos constitutivos ou a cualificación da infracción. Con respecto a isto, a dobre incriminación non require idéntico ou similar tratamento penal do feito nos dous estados. Nin que a pena sinalada nas dúas lexislacións sexa semellante. Nin coincidencia do réxime de máximo cumprimento de ambas leis penais⁴⁴. En definitiva, a dobre incriminación non significa identidade entre os tipos delitivos e, menos aínda, a coincidencia na denominación das distintas figuras delitivas. Dobre incriminación significa, unicamente, que conforme ao ordenamento do estado requirido o feito sexa penalmente relevante e, conseguintemente, que atendida a natureza do feito se poida afirmar que tamén tería dado lugar á incoación dun proceso penal contra o reclamado⁴⁵.

- Fronte ás infraccións previstas na lista do artigo 9.1, sempre que estean castigadas no estado emisor con pena privativa de liberdade de menos de tres anos, tal como se definen no Dereito do estado emisor.

Con respecto aos delitos enumerados no artigo 9.1 considerouse conveniente a aproximación das normas substantivas de todos os estados membros, a través da previsión dos elementos constitutivos e penas⁴⁶. De feito, ao suprimir a esixencia de dobre inci-

minación, substituíndoa por unha listaxe de infraccións para as que consagra a obriga de entrega, verificase claramente que a dita listaxe ten excesiva ambigüidade, incompatible co principio de legalidade. Desde logo, a forma na que se tratou de suprimir o requisito da dobre incriminación, optando por un sistema propio do dereito extradicional decimonónico, implicará importantes dificultades de aplicación xudicial⁴⁷, e máis en normas coma a nosa, nas que o lexislador se limitou á mera transcripción da listaxe da decisión marco, sen proceder á transposición ao noso dereito interno, o que, sen dúbida, provoca non poucos problemas.

Non obstante sobre esta cuestión xa se pronunciou o Tribunal de Xustiza no asunto C-303/05, *Advocaten voor de Wereld VZW e Leden van de Ministerraad*, á vista das alegacións de *Advocaten voor de Wereld*, «a lista de máis de trinta infraccións penais para as cales se eliminou o requisito tradicional da dobre tipificación, sempre que estean castigadas no estado membro emisor cunha pena privativa de liberdade dun máximo de polo menos tres anos, é tan vaga e imprecisa que vulnera, ou polo menos pode vulnerar, o principio de legalidade en materia penal. A dita asociación sinala que os delitos mencionados nesta lista non van acompañados da súa definición legal, senón que constitúen categorías moi vagamente definidas de comportamentos indesexables. Na súa opinión, a persoa que sexa privada da súa liberdade ao executarse unha orde de detención europea sen control da dobre tipificación —a diferenza de quen sexa privado da súa liberdade fóra do marco dunha orde desta índole— non estará amparada pola garantía consistente en que o dereito penal ten que cumprir os requisitos de precisión, claridade e previsibilidade, de modo que todos poidan saber, no momento de cometer un acto, se este constitúe ou non un delito».

Fronte a elas, o Tribunal de Xustiza recordou que «o principio de legalidade dos delitos e as penas (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), que forma parte dos principios xerais do Dereito en que se basean as tradicións constitucionais comúns aos estados membros, foi consagrado así mesmo en diferentes tratados internacionais.

Este principio implica que a lei debe definir claramente as infraccións e as penas que as castigan. Este requisito cúmprese cando o interesado pode saber, a partir do texto da disposición pertinente e, se fose necesario, con axuda da interpretación que dela fan os tribunais, qué actos e omisións desencadean a súa responsabilidade penal.

De conformidade co artigo 2, apartado 2, da decisión marco, os delitos enumerados nesta disposición, “sempre que estean castigados no estado membro emisor cunha pena ou unha medida de seguridade privativas de liberdade dun máximo de polo menos tres anos, tal como se definen no Dereito do estado membro emisor”, darán lugar á entrega, en virtude dunha orde de detención europea, sen control da dobre tipificación dos feitos.

Por conseguinte, aínda que os estados membros retomen literalmente a enumeración das categorías de infraccións penais que figuran no artigo 2, apartado 2, da decisión marco para a execución desta, a propia definición destas infraccións e as penas aplicables son as establecidas no Dereito do estado membro emisor. A decisión marco non ten por obxecto harmonizar as infraccións penais de que se trata en canto aos seus elementos constitutivos ou as penas correspondentes.

En consecuencia, aínda que é certo que o artigo 2, apartado 2, da DM suprime o control da dobre tipificación para as categorías de infraccións mencionadas nesta disposición, non o é menos que a definición destas infraccións e das penas aplicables segue sendo competencia do Dereito do estado membro emisor que, como se dispón polo demais no artigo 1, aparta-

do 3, desta mesma decisión marco, debe respectar os dereitos fundamentais e os principios xurídicos fundamentais consagrados no artigo 6 UE e, polo tanto, o principio de legalidade dos delitos e as penas.

Das consideracións anteriores dedúcese que o artigo 2, apartado 2, da DM, na medida en que suprime o control da dobre tipificación das infraccións penais mencionadas na dita disposición, non é inválido por violar o principio de legalidade dos delitos e as penas».

7. AS DIFICULTADES QUE PRESENTA A ENTREGA DE NACIONAIS

Tamén o noso lexislador, ao igual có europeo, prevé que a autoridade xudicial de execución española poderá denegar a execución da orde europea cando se emitise para os efectos de execución dunha pena ou medida de seguridade privativas de liberdade, sendo a persoa reclamada de nacionalidade española, salvo que consinta en cumprila no estado de emisión. Noutro caso, debe cumprir a pena en España⁴⁸.

Daquela, do dito precepto despréndense varias cuestións:

- A orde de detención europea debeu ser emitida polo estado emisor para os efectos de execución dunha pena ou dunha medida de seguridade, ou sexa, cando xa se ditase unha resolución xudicial e esta sexa condenatoria.
- A persoa reclamada ten que ser nacional do estado membro de execución, isto é, España.
- Resulta necesario que o estado membro de execución español se comprometa a executar el mesmo a devandita pena ou medida de seguridade de conformidade coas súas leis, por tanto a sentenza condenatoria ditada no estado membro emisor cumprirse en España de acordo coas súas leis.

Todas estas cuestións teñen que ser tidas en conta polo órgano español que decide, isto é, a Audiencia Nacional, ao resolver sobre a entrega ou non do nacional español, e así o mantén o Tribunal Constitucional, entendendo noutro caso, que o procedemento de entrega se levou a cabo de forma incorrecta. Neste sentido a STC núm. 177/2006, do 5 de xuño (RTC/2006/177) manifesta que «Maior importancia presenta a segunda das queixas anteriormente enunciadas, á vista de que o art. 12.2 da Lei 3/2003 establece que... Contrasta no dito precepto o emprego da forma verbal “poderá” en relación coa denegación da execución da Orde Europea de Detención e Entrega nos casos taxados que a continuación se sinalan, o que equivale a unha decisión xudicial facultativa, coa utilización da forma verbal “deberá”, de natureza imperativa, en relación co cumprimento en España da pena imposta noutro país a un nacional español cando este non consentise cumprila no país impositor. A conciliación destes dous contrarios pode, non obstante, conseguirse entendendo que cabe ou non denegar a entrega dun nacional español para cumprir condena noutro país pero que, se se accede a ela, unicamente poderá cumprirse no dito país se así o consente o penado. En calquera caso, nada diso se di no auto contra o que se recorreu, non obstante ter manifestado o actor a súa oposición a ser entregado a Francia para cumprir alí a pena imposta por un tribunal francés. Hai que darlle, polo tanto, a razón ao recorrente cando lle reprocha ao órgano xudicial a falta de consideración de tales extremos que, en definitiva, reverte nunha falta de tutela xudicial a un nacional español ao terse decidido a súa entrega a Francia sen ter en conta que, sendo a súa finalidade a de cumprir condena, era obrigado oílo para o efecto de que prestase para iso o debido consentimento».

En todo caso, a entrega de nacionais non supón unha dificultade para o cumprimento da Orde Europea de Detención e Entrega por parte da autoridade xudicial española. Non pasou

así con outros estados membros, e iso polas dificultades de carácter constitucional que algúns presentan. Ante estas, dous estados membros anticipáronse, e superáronas con anterioridade á transposición da decisión marco, Portugal e Eslovenia. Ademais, Francia procedeu tamén a unha revisión constitucional mediante unha lei de marzo do 2003.

É noutros tres estados onde as dificultades aparecen con posterioridade. Así en Polonia, cunha decisión do Tribunal Constitucional do 27 de abril do 2005, prorrogou os efectos da anulación parcial da lei de transposición ata o 6 de novembro do 2006. Non obstante, introdúcese as necesarias modificacións, e a partir do 7 de novembro do 2006, Polonia entrega os seus nacionais coa condición de que a infracción para a cal se solicita a entrega se comete fóra do territorio polaco e constituía unha infracción do Dereito polaco, o que, en todo caso, está en contradición coa decisión marco.

Pola súa parte, o Tribunal Supremo de Chipre, nunha decisión do 7 de novembro do 2005, declarou que a lei que transpoñía a orde de detención europea era contraria á Constitución chipriota. A revisión desta entrou en vigor o 28 de xullo do 2006, non obstante, introdúcese un límite temporal á posibilidade de entrega dos nacionais, e será só posible para actos cometidos tras a data de adhesión de Chipre á Unión, é dicir, o 1 de maio do 2004.

Por último, Alemaña tróuxonos varios problemas en concreto a España, e a súa lei de transposición foi cancelada por unha decisión do Tribunal Constitucional Federal do 18 de xullo do 2005, segundo a que se prohibe a entrega de cidadáns alemáns, pero non a extradición de nacionais estranxeiros. A orixe de tal decisión foi unha orde de detención europea cursada polo Xulgado Central número 5 da Audiencia Nacional o 16 de setembro do 2004 contra un cidadán de nacionalidade alemá e siria, que foi acusado de integración en banda armada, organización ou grupo terrorista.

Esta decisión ocasionou que a Sala do Penal da Audiencia Nacional emitise o 20 de setembro do 2005 un acordo, segundo o que non sería aplicable o procedemento establecido na Lei 3/2003, do 14 de marzo, sobre a Orde Europea de Detención e Entrega aos procedementos de orde europea de detención, cando o estado emisor sexa Alemaña.

Alemaña, á vista da situación existente no resto dos estados membros e a súa adaptación ao previsto na decisión marco, mantén a prohibición da entrega dos seus nacionais ata a entrada en vigor da Lei do 20 de xullo do 2006, o 2 de agosto do 2006.

8. SUSPENSIÓN DO PROCEDEMENTO DE ENTREGA POR ESTAR SOMETIDO O PROCESADO A PROCEDEMENTO PENAL EN ESPAÑA COMO ESTADO DE EXECUCIÓN

Como xa puxemos de manifesto con anterioridade con respecto á rebeldía, o noso lexislador prevé algúns supostos fronte aos que o estado membro de execución pode condicionar a entrega da persoa reclamada, co fin de que o estado de emisión cumpra con determinadas garantías. Estas redúcense ao compromiso que adquire o estado de emisión de levar a cabo unha determinada actividade, co fin de que se execute a orde de detención europea. A efectividade do compromiso adquirido déixase a vontade do estado membro que o emitise. Non esquezamos con respecto a isto que, por un lado, se carece dun sistema de control, e por outro, que se parte do principio de recoñecemento mutuo de decisións xudiciais, e polo tanto de confianza entre estados. Esta confianza ten que se manifestar no desexo conxunto de levar a bo fin a cooperación xudicial, doutra forma estas previsións non teñen sentido.

En todo caso, a nosa lei, ao igual que a decisión marco, non distingue entre garantías e condicións, ou polo menos non o fai na forma en que o veu realizando primeiro a Audiencia Nacional e despois o Tribunal Constitucional, no marco de sentenzas condenatorias ditas en rebeldía. Así, segundo o auto da Audiencia Nacional do 27 de novembro do 2000 «mentres as garantías teñen que ser prestadas antes da entrega, a condición non fai senón que pese o seu cumprimento sobre a responsabilidade do estado requirido». Pola súa parte o Tribunal Constitucional no seu auto do 31 de xaneiro do 2001 «non esixe que a Audiencia Nacional lles requira ás autoridades italianas a prestación de garantía como condición previa para acordar a extradición do recorrente, senón soamente que, de acordarse a procedencia da extradición, esta se someta polo auto en que se acceda a ela ao requisito de que o estado italiano, mediante un novo proceso, lle dea ao recorrente as posibilidades de impugnación suficientes para salvagardar os seus dereitos de defensa, pesando sobre ese estado a responsabilidade do cumprimento desa condición á que se suxeita expresamente o acordo de extradición».

Pois ben, neste marco, o lexislador permite condicionar a entrega naquelas situacións nas que a persoa procesada é obxecto de procedementos penais por feitos distintos no estado emisor e no estado de execución. Isto é, a autoridade xudicial de execución española, cando reciba unha orde de detención europea para entregar unha persoa que está procesada ou condenada no seu estado por feitos distintos aos que motivasen a orde europea, pode optar, por un lado, por suspender provisionalmente a entrega para que a persoa buscada poida ser axuizada no seu estado, ou ben, se estivese xa condenada, para que poida cumprir no seu territorio a pena.

Pero tamén se poderá non suspender a entrega, senón entregarlle provisionalmente ao estado emisor a persoa buscada en condicións que se determinarán de común acordo entre as autoridades xudiciais emisora e de execución. Neste último caso, o acordo ten que formalizarse por escrito e as condicións serán vinculantes para todas as autoridades do estado emisor.

Todo isto, ou sexa, o relativo á concorrencia de procedementos, regúlase na lei de forma separada, en diversos preceptos segundo a autoridade xudicial de emisión ou de execución sexa a española.

Sendo a autoridade xudicial de emisión española —art. 8—, sempre que emitise unha orde europea co fin de proceder ao exercicio de accións penais, esa poderá solicitar da autoridade xudicial de execución, antes de que esta se pronunciase sobre a entrega definitiva, ben o traslado temporal a España da persoa reclamada para a realización das dilixencias penais ou a realización da vista oral; ou ben ser autorizada para trasladarse ao estado de execución co fin de tomar declaración.

Sendo a orde de detención emitida para o exercicio de accións penais ou para o cumprimento dunha condena a unha pena ou medida de seguridade, unha vez acordada pola autoridade xudicial de execución a entrega da persoa reclamada, así como tomando a decisión de suspender esta ata a realización do xuízo ou ata o cumprimento da pena imposta no estado de execución, a autoridade xudicial de emisión española pode solicitar o traslado temporal desa persoa co fin de proceder a levar a cabo dilixencias penais ou para a realización da vista oral.

Cando a autoridade xudicial de execución sexa a española, esta poderá decidir entre proceder a unha entrega suspendida ou condicional —art. 21—. Polo tanto, tomada a decisión de cumprir a orde, poderá a autoridade xudicial de execución española acordar a suspensión

da entrega ata a realización do xuízo ou ata o cumprimento da pena imposta. Pero tamén poderá, se así o solicitase a autoridade xudicial de emisión, acordar a entrega temporal da persoa reclamada nas condicións que formalice por escrito coa devandita autoridade xudicial e que terán carácter vinculante para todas as autoridades do estado membro emisor⁴⁹.

Preséntanse con respecto á suspensión ou ao condicionamento da entrega pola autoridade xudicial española varias cuestións, por unha banda, que non existen bases de datos onde se teña unha relación actualizada daquelas persoas que teñen causas pendentes en España, polo que a autoridade xudicial española ten gran dificultade para coñecer a existencia dunha posible causa de prisión, e procede nestes casos a solicitarlle á policía que realice unha prospección nos seus arquivos para verificar se a persoa foi detida ou ten causa pendente. De tal forma que pregunta a SIRENE se o reclamado ten pendentes responsabilidades en territorio nacional, e aquela fai as oportunas consultas e informa á autoridade xudicial, pero a resposta non é complementemente fiable.

Por outra banda, é complicado que a autoridade xudicial do estado de execución, neste caso a Audiencia Nacional, poida acordar a entrega condicionada por canto a persoa procesada está xeralmente a disposición doutro órgano xurisdiccional español, que está coñecendo da causa ou que está executando a condena, polo que terá que ser este quen o autorice⁵⁰.

Por último, e partindo das dificultades mencionadas, a cuestión é que a elección dun procedemento ou outro que teña que efectuar a autoridade xudicial de España como estado de execución non está suxeita a ningunha norma, e porén sería conveniente que se previse co fin de evitar decisións desiguais e contrarias ao principio de seguridade xurídica.

Non obstante, ata o momento as decisións da Audiencia Nacional verificanse nun mesmo sentido, acordar a suspensión do procedemento, así o suposto que ocupa o resolto polo Auto da Audiencia Nacional número 35/2004, do 13 de maio (XUR/2004/241563), baséase na Orde Europea de Detención e Entrega que o Xulgado Central de Instrución recibe respecto dun nacional colombiano, emitida polo Tribunal de Gran Instancia de Bobigny (Francia), por ser condenado en sentenza dese tribunal por delitos de tráfico de drogas e contrabando. A súa defensa no procedemento baséase, entre outras cuestións alegadas, en que procede a suspensión da entrega á vista de que ten pendente procedemento abreviado ante o Xulgado de Instrución núm. 6 de Marbella. Fronte ao que se resolve que «o artigo 12 da lei contén no número 1 a enumeración dos casos en que debe denegarse a execución da orde europea, baseados en supostos de non bis in idem, de minoría de idade, ou de extinción de responsabilidade penal por indulto, e no número 2 a enumeración dos casos nos que pode denegarse a execución. Ningún deses supostos resultan aplicables a este caso, xa que a causa que se segue en España, aínda que sexa tamén por delitos contra a saúde pública, non se refire aos mesmos feitos, polos que se segue a causa en Francia e que dan lugar á orde europea. Na causa que ten pendente en España foi detido o 31.12.02, por un delito de tráfico de drogas na localidade de Marbella, mentres que os feitos da causa que se segue en Francia, e que dan lugar á orde europea, ocorren o día 08.03.02, en Roissy, Francia, ao reputar ao reclamado cómplice de Pedro, que posuía 5899 gramos de cocaína. Tampouco tendo en conta a data da sentenza, 17.01.03, cabe temer que a pena imposta puidese estar prescrita.

... a existencia dunha causa pendente en España debe suspender a entrega, a teor do establecido no artigo 21 da lei»⁵¹.

Con estas decisións emitidas no mesmo sentido respéctase o principio de seguridade xurídica, pero non se atende a situacións desiguais que requirirían non acordar a suspensión,

senón a entrega condicionada. Por iso entendo que resultaría conveniente que o xulgador atendese ás devanditas situacións, diferenciándoas, seguindo con respecto a isto o que xa estaba previsto na proposta de decisión marco da Comisión, na que se atendía a criterios de estrita conveniencia:

- a) Cando o mandamento se emitise en virtude de sentenza firme e a persoa reclamada sexa obxecto de accións penais que aínda non desen lugar a sentenza firme no estado de execución. Neste caso non estará obrigado o estado de execución a entregalo nos prazos previstos para a entrega ata que non acabasen as actuacións xudiciais por sentenza firme.
- b) Cando o mandamento se emitise en virtude de sentenza firme e a persoa reclamada sexa obxecto de execución da condena imposta na sentenza xa firme emitida polo estado de execución. Neste caso non estará obrigado o estado de execución a entregalo nos prazos previstos para a entrega ata que non se cumprise a pena eventualmente imposta no estado membro de execución.
- c) Cando o mandamento se emitise en virtude de sentenza firme e a persoa reclamada estea cumprindo condena no estado membro de execución. Neste suposto a entrega poderá ser aprazada ata que se cumprise a condena imposta no estado de execución.
- d) Cando o mandamento se emitise en virtude dunha resolución xudicial executiva distinta á sentenza firme ou dunha sentenza en rebeldía contra unha persoa que cumpra condena no estado membro de execución. Neste caso, a persoa pode ser trasladada ao estado emisor, dándose así prioridade ao procedemento en curso co fin de que o estado emisor poida chegar canto antes a unha decisión definitiva. O estado emisor contrae desta forma a obriga de trasladalo de novo ao estado de execución para que cumpra a parte de condena restante.

Neste suposto, a proposta de decisión marco da Comisión posibilitaba que en vez de seguirse este procedemento polo que se traslada á persoa ao estado emisor, se facilite a súa participación no procedemento seguido no estado emisor por medio dunha videoconferencia.

Calquera das dúas medidas, traslado ao país emisor ou videoconferencia, resultan axeitadas co fin de evitar que se produza a prescrición do procedemento, xa sexa polo inicio tardío do procedemento, cando desde que se cometeu un delito ou falta ata que o procedemento se iniciou e dirixiu contra o culpable transcorreu o lapso de tempo que fixa a lei segundo a gravidade do delito; ou por paralización do procedemento durante o mesmo lapso de tempo marcado pola lei.

- e) Cando o mandamento se emitise en virtude dunha resolución xudicial distinta a sentenza firme ou dunha sentenza ditada en rebeldía e a persoa reclamada sexa obxecto dun procedemento penal tamén no estado de execución. Neste suposto, o mandamento poderase executar tan só de forma temporal para permitir que teña lugar o procedemento no estado de emisión a condición do posterior regreso da persoa, o que estará supeditado ao acordo entre o estado membro emisor e o de execución, que determinarán ademais a duración e as condicións do traslado. Non obstante, ao igual que no suposto anterior sería posible que a participación da persoa procesada nos dous procedementos participe no que se desenvolva no estado emisor a través de videoconferencia.

Por outro lado, tamén se prevía na proposta de decisión marco da Comisión que cando se executase un mandamento de detención europeo dun estado membro, este debe velar por que a persoa volva comparecer posteriormente ante a autoridade xudicial do estado de execución. Pero se iso non resultase procedente, atendendo a consideracións tales como a mellor reinserción do reclamado, o estado emisor poderá executar no seu territorio a sentenza do estado de execución, e deberá, se é o caso, este último transmitir todos os documentos necesarios para a execución da sentenza.

Era ademais posible que, se a natureza das infraccións polas que se persegue a persoa nun dos estados o permite, se invite ás autoridades xudiciais a examinar a posibilidade de presentar ante a autoridade xudicial do outro estado unha denuncia para os efectos de que se acumulen os dous procedementos, todo iso de conformidade co disposto no artigo 21 do Convenio Europeo de Cooperación Xudicial de 1959.

Sexa cal for o caso particular en virtude do cal se condicione a entrega, o mecanismo só pode funcionar baseado no respecto recíproco dos estados membros da Unión Europea. Se o respecto é imprescindible para que o estado de execución proceda á entrega, do mesmo xeito o é para que o estado de emisión, tras ver cumpridas as súas expectativas, devolva o procesado ao país de execución do mandamento, pois no suposto de falta de cumprimento por calquera dos estados membros dalgunha das condicións impostas legal ou convencionalmente, non existen mecanismos de control xurisdiccional e, polo tanto, de imposición de ningunha sanción. Lembremos con respecto a isto as escasas competencias atribuídas ao Tribunal de Xustiza no seu labor de control das accións propias do Terceiro Pilar —art. 35 TUE—.

9. DIFICULTADES NA UTILIZACIÓN DO SIS

O SIS é unha rede informática de intercambio de sinais de persoas e de obxectos para o uso de autoridades de cada estado parte, competentes para os controis de policía e de aduanas nas fronteiras exteriores e interiores dos países. De feito, a súa razón de ser é a de facilitar o exercicio da cuarta liberdade de circulación (as outras tres son a libre circulación de mercadorías, de servizos e de capital) desexada polos fundadores da Comunidade Europea, esta é, a libre circulación das persoas, obxectivo reactivado polo Tratado de Roma modificado pola Acta Única e polo Tratado Sur da Unión Europea.

Sendo isto así, prevese na decisión marco e na Lei 3/2003 que a emisión dunha orde de detención poida realizarse a través do SIS, comunicándolle ao Estado de execución do mandamento toda a información prevista no artigo 95 do Convenio de aplicación do Acordo de Schengen, ou do artigo 8.1 da decisión marco sobre a Orde Europea de Detención e Entrega. Polo tanto, a través do SIS hai que comunicarlle ao estado de execución da Orde Europea de Detención e Entrega toda a información prevista no art. 8.1 da decisión marco sobre a Orde Europea de Detención e Entrega, é dicir, a identidade e nacionalidade da persoa reclamada; o nome, o enderezo, o número de teléfono e de fax e o enderezo de correo electrónico da autoridade xudicial emisora; a indicación da existencia dunha sentenza executiva, dunha orde de detención ou de calquera outra resolución xudicial executiva que teña a mesma forza prevista no ámbito de aplicación dos artigos 1 e 2, se hai unha sentenza firme ou calquera outra resolución xudicial executiva das expresamente previstas na decisión marco; a natureza e a tipificación legal do delito, en particular con respecto ao artigo 2; unha descrición das circunstancias en que se cometeu o delito, incluídos o momento, o lugar e o grao de partici-

pación da persoa reclamada; a pena ditada, se hai unha sentenza firme, ou ben, a escala de penas previstas que establece a lei na lexislación para eses feitos; se é posible, outras consecuencias do delito. Toda esta información resulta máis completa cá disposta no artigo 95 CAAS, en canto se engade a mención de cal sexa a pena imposta ou a escala de penas prevista que establece a lei na lexislación para eses feitos.

Non obstante, ata o momento en que o SIS teña suficiente capacidade para transmitir toda a información que figura na decisión marco, deberase entender que a descrición SIS equivale de forma provisional a unha orde de detención europea, ata que a autoridade xudicial de execución reciba o formulario orixinal previsto como orde de detención europea, en boa e debida forma.

O problema que se vén arrastrando desde hai tempo é que a capacidade do servizo do SIS, no seu formato actual, queda limitada a 18 estados participantes, e non se concibiu para dar servizo ao progresivo número de estados que se foron incorporando ata o día de hoxe. Por iso, e co fin de aproveitar os últimos progresos no ámbito das tecnoloxías da información e permitir a introdución de novas utilidades, é necesario desenvolver un novo Sistema de Información de Schengen de segunda xeración (SIS II), como xa se recoñece na decisión SCH/Com-ex (97) 24 do Comité Executivo, do 7 de outubro de 1997 (3). Consecuencia desta decisión é o Regulamento CE núm. 2424/2001 do Consello, do 6 de decembro do 2001, sobre o desenvolvemento do Sistema de Información de Schengen de segunda xeración (SIS II) (DOCE núm. L 328 do 13/12/2001). A base lexislativa consta de dúas partes: o regulamento 2424/2001 baseado no artigo 66 do tratado constitutivo da Comunidade Europea e a decisión anteriormente citada baseada nas letras a) e b) do apartado 1 do artigo 30, nas letras a) e b) do artigo 31 e na letra c) do apartado 2 do artigo 34 do Tratado da Unión Europea.

En todo caso e mentres o SIS se adapta, os novos estados terán que enviar as ordes de detención por medio de INTERPOL —art. 9.2 DM e 6 Lei 3/2003—.

Notas

¹ O 11 de setembro do 2001 o pobo dos Estados Unidos sofre un terrible ataque terrorista.

² Boletín UE 9-2001. Espazo de liberdade, seguridade e xustiza (5/22).

³ 200/0215 (CNS).

⁴ O Tribunal de Xustiza no asunto C-303/05, *Advocaten voor de Wereld VZW e Leden van de Ministerraad*, resolve sobre a cuestión formulada relativa a se a través dunha decisión marco se pode «Como resulta, en especial, dos considerando quinto a sétimo, do undécimo considerando e do artigo 1, apartados 1 e 2, da decisión marco, substituír o sistema de extradición multilateral entre estados membros por un sistema de entrega entre autoridades xudiciais de persoas condenadas ou sospeitosas, con fins de execución das sentenzas ou de dilixencias, baseado no principio de recoñecemento mutuo».

O recoñecemento mutuo das ordes de detención ditadas nos diferentes estados membros de conformidade co Dereito do estado emisor de que se trate esixe a aproximación das disposicións legais e regulamentarias dos estados membros relativas á cooperación xudicial en materia penal e, máis en particular, das normas sobre os requisitos, procedementos e efectos da entrega entre autoridades nacionais.

Este é precisamente o obxectivo da decisión no que se refire ás normas relativas ás categorías de infraccións penais enumeradas, para as cales non existe un control de dobre tipificación (artigo 2, apartado 2), aos motivos para a non execución obrigatoria ou facultativa da orde de detención europea, ao contido e ás formas desta (artigo 8), á transmisión dunha deste tipo e ao procedemento correspondente (artigos 9 e 10), ás garantías mínimas que deben concedérselle á persoa buscada ou detida (artigos 11 a 14), aos prazos e ao procedemento da decisión de execución desta (artigo 17) e aos prazos de entrega da persoa buscada (artigo 23).

A decisión ten a súa base no artigo 31 UE, apartado 1, letras a) e b), que prevé que a acción en común sobre cooperación xudicial en materia penal incluírá, respectivamente, facilitar e acelerar a cooperación xudicial polo que afecta ao procedemento e á execución de resolucions, así como a facilitación da extradición entre estados membros.

Contrariamente ao que sostén *Advocaten voor de Wereld*, nada permite chegar á conclusión de que a aproximación das disposicións legais e regulamentarias dos estados membros mediante a adopción, de acordo co artigo 34 UE, apartado 2, letra b), de decisións marco só faga referencia ás normas de Dereito penal destes estados que se mencionan no artigo 31 UE, apartado 1, letra e), en concreto, as normas relativas aos elementos constitutivos de delitos e ás penas aplicables nos ámbitos enumerados nesta disposición.

⁵ O 22 de abril do 2005, data de adopción da lei italiana, todos os estados membros incorporaran ao seu ordenamento xurídico interno a decisión marco.

⁶ Para cumprir a decisión comunitaria o noso lexislador puido optar por dúas vías, por unha banda, incorporar as disposicións pertinentes na lexislación procesual penal de alcance xeral, por outra, regular a materia nunha lei propia e específica.

⁷ Todo estado membro poderá, no momento da adopción da decisión marco ou nunha data posterior, manifestar nunha declaración depositada na Secretaría Xeral do Consello que aceptará unha tradución nunha ou varias linguas oficiais da Institución das Comunidades Europeas —art. 8.2 decisión marco—.

⁸ O formulario da orde europea nos once idiomas oficiais da Unión europea pódese atopar na páxina web www.atlas.mj.pt.

⁹ No marco do Convenio Europeo de Extradición é suficiente a tradución ao francés ou inglés da documentación extraditacional, de xeito que non deben ser traducidos os documentos que orixinariamente estean redactados nestas linguas.

¹⁰ Unha vez que a autoridade xudicial do estado de execución efectuou a detención e informou o detido tanto da existencia da orde de detención europea como do seu contido e posibilidade de consentir na súa entrega á autoridade xudicial emisora; ou ben tras a situación de espera que se produce cando a orde de detención europea se basee nunha resolución xudicial executoria distinta á sentenza firme, terá que oír á persoa reclamada co fin de determinar a súa situación, así como verificar o seu consentimento a ser entregada ao país de emisión do mandamento de detención.

O procedemento a través do cal se ten que producir a manifestación e constancia do consentimento vertido pola persoa reclamada terá lugar ante o Xuíz Central de Instrución, e fixarase para iso un prazo máximo de setenta e dúas horas desde a posta a disposición xudicial. Tamén cabe a audiencia ante o Xulgado de Instrución do partido en que está detido ou reclamado, e deberá no prazo de 72 horas poñelo a disposición do Xulgado Central de Instrución.

A primeira cuestión sobre a que terá que oírse o detido ten que versar de forma incondicional sobre se presta ou non o seu consentimento á entrega. Se a persoa detida consente, hai que redactar a acta comprensiva deste extremo, que ten que ser subscrita pola persoa detida, o secretario, o representante do Ministerio Fiscal e o xuíz. En todo caso, será necesario para dar neste momento por terminado o procedemento de decisión sobre entrega que o xuíz de Instrución oia ao Ministerio Fiscal sobre a procedencia da entrega ou a imposición de condicións a ela; así como que comprobe se o consentimento á entrega pola persoa detida foi prestado libremente e con pleno coñecemento das súas consecuencias, en especial do seu carácter irrevogable.

Xunto ao consentimento á súa entrega, pode o detido renunciar de modo expreso a acollerse ao principio de especialidade. Este principio implica que a persoa entregada por causa dunha orde de detención non pode ser procesada, condenada ou privada de liberdade de calquera outra forma por unha infracción cometida antes da súa entrega distinta da que motivase a súa entrega.

Cando a persoa detida non consinta na súa entrega, terá dereito a ser escoitada pola autoridade xudicial de execución, isto é, polo Xuíz Central de Instrución, quen ten que oír as partes en relación coa concorrencia de causas de denegación ou condicionamento da entrega. Así mesmo, ten que oír ao Ministerio Fiscal sobre a procedencia da entrega ou a imposición de condicións a ela.

Tras a audiencia ante o Xuíz Central de Instrución, nestes supostos nos que non consentise a persoa afectada na entrega, aquel debe elevar as súas actuacións á Sala do Penal da Audiencia Nacional. Será esta a que ten que resolver mediante un auto contra o que non caberá ningún recurso.

¹¹ Igualmente, poderán ser obxecto da orde de detención as sentenzas que condenen a unha medida de seguridade privativa de liberdade de polo menos catro meses no estado membro de emisión.

Ademais, poderá ser obxecto do mandamento de detención calquera outra resolución xudicial executiva ditada en procedementos penais cando impliquen privación de liberdade e se refiran a un delito que sexa punible no estado membro de emisión con privación de liberdade ou medida de seguridade privativa de liberdade cuxa duración máxima sexa polo menos de doce meses.

¹² Artigos 789.4, 791.4 e 793.1 LACrim., así como o art. 971 LACrim. para o xuízo de faltas.

¹³ A exclusión da lei da posibilidade de condicionar a entrega no caso de resolucións ditadas en rebeldía non só non segue os ditados da decisión marco, senón que tampouco os parámetros marcados polo artigo 2, par. 3º da Lei de extradición pasiva, segundo a que se teñen que esixir garantías suficientes de que o reclamado será sometido a un novo xuízo, no que deberá estar presente e debidamente defendido; e por outro lado, resulta acorde coas manifestacións e cos compromisos bilaterais asumidos previamente por España coa República Italiana, que concluíron coa sinatura do Tratado do 28 de novembro do 2000.

¹⁴ XUR/2004/241563.

¹⁵ Neste sentido pronúnciase na súa sentenza do 6 de decembro de 1977 (Caso Barbera, MEESEGUE e JABARDO c ESPAÑA).

¹⁶ Véxase SSTEDH do 23 de novembro de 1993 (CASO PITRIMOL c FRANCIA); e do 22 de setembro de 1944 (CASO PELLADOAH c PAÍSES BAIXOS).

¹⁷ RTC/2006/177.

¹⁸ Art. 15 da Lei 133(I)/2004.

¹⁹ Artigo 19 da Lei do 17 de abril do 2004.

²⁰ Artigo 7 da Lei CXXX do 2003, sobre cooperación cos estados membros da Unión Europea en materia penal.

²¹ Artigo 13.1 da Lei interna de transposición.

²² Art. 695-32 Code de Procédure Pénale, modificado pola Lei núm. 2004-204, do 9 de abril do 2004.

²³ Artigo 7 da Lei do 19 de decembro do 2003.

²⁴ Artigo 14.2 da Lei número 403/2004, do 24 de xuño do 2004.

²⁵ Artigo 3.1 da Lei 1156 do 2003.

²⁶ Artigo 10 g) da Lei núm. 433 do 10 de xuño do 2003.

²⁷ Artigo 14.1 a) e 2 da Lei núm. 212-05/04-32/1, do 26 de marzo do 2004.

²⁸ Artigo 9.5 do Código Penal da República de Lituania.

²⁹ Lei do 18 de abril do 2004.

³⁰ Artigo 13 a) da Lei núm. 65/2003, do 23 de agosto do 2003.

³¹ Parágrafo 83.3 da Lei sobre asistencia xurídica internacional en materia penal, reformada pola *EuHbG*.

³² Artigo 12 da Lei do 29 de abril do 2004.

³³ Artigo 411.8 do Código Penal, modificado pola Lei do 29 de xullo do 2004.

³⁴ Parágrafo 11 da EU-JZG ou Lei de cooperación xudicial en materia penal cos estados membros da Unión Europea.

³⁵ Artigo 9 da Lei 404/2003, do 30 de decembro do 2003, de extradición entre Finlandia e outros estados membros da Unión Europea.

³⁶ Artigo 19.1 a da Lei do 22 de abril do 2005 núm. 69.

³⁷ Artigo 45 da *European Arrest Warrant Act* 2003.

³⁸ Artigo 20 da *Extradition Act* 2003.

³⁹ Artigo 23 da *Extradition Act* (Cap. 276), *Extradition Order*, 2004.

⁴⁰ RODRÍGUEZ SOL, L., 2006. «Sentenza ditada en rebeldía», en *Publicacións do Portal Iberoamericano das Ciencias Penais*. Instituto de Dereito Penal Europeo e Internacional. Universidade de Castela-A Mancha. <http://www.cienciaspenales.net>

⁴¹ Segundo o Auto da Audiencia Nacional núm. 60/2004, do 3 de xuño (XUR/2004/236150) «a Orde Europea de Detención e Entrega supón un instituto xurídico ou un marco normativo absolutamente distinto a aquel que derroga de maneira expresa, sendo que este novo sistema de cooperación ten unha filosofía, unha finalidade e en suma uns presupostos habilitantes claramente diferenciados e novos dos contemplados no CEEEX e convenios que o complementaron, procedemento novo e que supón un punto e á parte respecto do de extradición que debe aplicarse necesariamente a aquelas reclamacións que se xeren desde a súa entrada en vigor —isto independentemente do sistema transitorio que se establece na Lei 3/2003 respecto dos procedementos xa iniciados— e que ao selo nun marco xurídico distinto non poden vir afectadas polas resolucións pronunciadas —sobre un marco ou sistema distinto derogado xa que aquela decisión anterior non xulgaba a culpabilidade— e polo tanto non impide un posterior pronunciamiento de cooperación internacional cuxos únicos límites serán aqueles que se establecen na norma habilitante baseada na reciprocidade.

En definitiva, unha denegación extradicional carece de eficacia de cousa xulgada material respecto dunha petición de detención e entrega no marco da chamada euroorde ou orde europea, sen prexuízo de que sempre que concorra a mesma causa denegatoria da entrega a resolución sexa igualmente denegatoria por falta dun mesmo presuposto habilitante».

⁴² A excepción con relación ás taxas e aos impostos, de aduana e de cambio, procede do Segundo Protocolo Adicional ao Convenio Europeo de Extradición, do 17 de marzo de 1978, que establece no seu artigo 2 que, en materia de taxas e impostos, de aduana e de cambio, a extradición concederáse entre as partes contratantes de acordo coas disposicións do convenio, polos feitos que se corresponda, segundo a lei da parte requirida, cun delito da mesma natureza. A extradición non se poderá denegar polo motivo de que a lexislación da parte requirida non impona o mesmo tipo de impostos ou taxas, ou non conteña o mesmo tipo de regulamentación en materia de impostos e taxas, de aduana e de cambio, cá lexislación da parte requirida.

⁴³ Pertenza a organización delictiva; terrorismo; trata de seres humanos; explotación sexual dos nenos e pornografía infantil; tráfico ilícito de estupefacientes e substancias psicotrópicas; tráfico ilícito de armas munições e explosivos; corrupción; fraude, incluída a que afecte aos intereses financeiros das comunidades europeas de acordo co Convenio do 26 de xullo de 1995, relativo á protección dos intereses financeiros das comunidades europeas; branqueo do produto do delito; falsificación de moeda, incluída a falsificación do euro; delitos de alta tecnoloxía, en particular delito informático; delitos contra o medio ambiente, incluído o tráfico ilícito de especies animais protexidas e de especies e variedades vexetais protexidas; axuda á entrada e residencia en situación ilegal; homicidio voluntario, agresión con lesións graves; tráfico ilícito de órganos e tecidos humanos; secuestro, detención ilegal e toma de reféns; racismo e xenofobia, roubos organizados ou a man armada; tráfico ilícito de bens culturais, incluídas as antigüidades e as obras de arte; estafa; chantaxe e extorsión de fondos; violación de dereitos de propiedade industrial e falsificación de mercadorías; falsificación de documentos administrativos e tráfico de documentos falsos; falsificación de medios de pago; tráfico ilícito de substancias hormonais e outros factores de crecemento; tráfico ilícito de materiais radioactivos ou substancias nucleares; tráfico de vehículos roubados; violación; incendio voluntario; delitos incluídos na xurisdición da Corte Penal Internacional; secuestro de aeronaves e buques; e sabotaxe.

⁴⁴ CEZÓN GONZÁLEZ, C., 2003. *Derecho extradicional*, Madrid, p. 89.

⁴⁵ LÓPEZ ORTEGA, J.J., 2003. «Apéndice. O futuro da extradición en Europa», en *Derecho extradicional*. Madrid, p. 329.

⁴⁶ Segundo o proxecto de Declaración do Consello (ANEXO 14867/1/01 REV 1):

a) ad artigo 2

«O Consello convén en proseguir, de acordo coa letra e) do artigo 31 do TUE, o traballo sobre a aproximación das infraccións recollidas no apartado 2 do artigo 2 da decisión marco, con vista a chegar a unha comprensión xurídica mutua entre os estados membros.»

b) ad apartado 2 do artigo 2

«O Consello declara que, en particular para as seguintes infraccións, recollidas no apartado 2 do artigo 2, non existe unha definición completamente harmonizada a escala da Unión. Para os efectos da aplicación da orde de detención europea, prevalece o acto tal como se define no Dereito do estado emisor. Sen prexuízo das decisións que podería tomar o Consello no contexto da aplicación da letra e) do artigo 31 do TUE, solicítaselles aos estados membros que se guíen polas seguintes definicións dos actos co fin de que a orde de detención sexa operativa en toda a Unión para as infraccións de racismo e xenofobia, chantaxe e extorsión de fondos.»

⁴⁷ LÓPEZ ORTEGA, J.J., 2003. «Apéndice...», cit., p. 314.

⁴⁸ O noso Tribunal Constitucional, á vista de que a nosa Constitución non impide a entrega de nacionais, resolve a favor dela así en STC número 30/2006, do 30 de xaneiro (RTC/2006/30): «Resta, en consecuencia, por formular se a decisión da Audiencia Nacional de aplicar o procedemento da orde europea en lugar do extradicional debe considerarse manifestamente non razoable. En concreto tal reproche, segundo a lectura da demanda, tería que fundarse en que a selección da norma aplicable teríase efectuado sen atender ao principio de reciprocidade, ignorando que Francia, como estado executor, tería aplicado o Convenio Europeo de Extradición e, polo tanto, non tería entregado os seus nacionais. Con respecto a isto... a previsión de que a extradición se conceda «atendendo ao principio de reciprocidade» foi interpretada por este tribunal, nas citadas sentenzas, como unha garantía de protección de determinados bens xurídicos protexidos polo Dereito español e, moi en particular, os dereitos do cidadán suxeito á entrega, polo que, en consecuencia, só en caso dun posible menoscabo deses dereitos o principio de reciprocidade tería que ser activado como causa vinculante de denegación.

... Neste caso a controversia sobre o principio de reciprocidade preséntase cando, a xuízo da recorrente, fose relevante, como factor en función do que decidir a normativa aplicable, considerando a Audiencia Nacional, polo contrario, que a disposición transitoria segunda da Lei 3/2003 ten que levar á súa aplicación e non, en cambio, o Convenio Europeo de Extradición de 1957. Pois ben, desde o noso limitado ámbito de cognición ningún reproche de contido constitucional pode opoñerse á decisión adoptada pola Sala da Audiencia Nacional, non podendo ser considerado manifestamente non razoable aplicar, en cumprimento da citada disposición transitoria segunda da Lei 3/2003, o procedemento da orde europea, tendo en conta que o principio de reciprocidade, carente de criterios uniformes de aplicación, non se proxecta no presente caso sobre un aspecto concreto que puidese involucrar a dereitos fundamentais da recorrente en caso de entrega, senón sobre a máis xenérica decisión relativa á selección da norma aplicable, cuestión respecto da cal vén atribuída a correspondente competencia aos tribunais ordinarios en virtude do disposto no artigo 117.3 CE.

Esta conclusión vén ratificarse se reparamos no fondo da pretensión da recorrente, consistente na invocación da súa condición de nacional española como causa obstativa á entrega, na medida en que, se fose de aplicación o Convenio Europeo de Extradición, e por vía do principio de reciprocidade, entraría en xogo a reserva efectuada por Francia no seu artigo 6, segundo a que non entrega os seus nacionais. Con respecto a isto, procede poñer de manifesto, dunha parte, que a prohibición de entrega de nacionais, presente na Lei de extradición pasiva de 1985, e que neste caso non é de aplicación, carece na nosa lexislación, a diferenza doutros países do noso contorno, de rango constitucional».

⁴⁹ A regulación do traslado temporal xa se contempla no Convenio europeo de asistencia xudicial de 1959, no que se permite que toda persoa detida cuxa comparecencia persoal como testemuña ou para un careo fose solicitada polo estado requirente, será trasladada temporalmente ao territorio onde se vaia realizar o interrogatorio coa condición de devolver o detido ao seu lugar de orixe no prazo indicado. Pola súa parte o Convenio de asistencia xudicial en materia penal dos estados membros da Unión do 2000 amplía os supostos de traslado, ao prever que cando un estado membro solicitase unha investigación para a cal sexa necesaria a presenza dunha persoa detida no seu propio territorio poderá temporalmente trasladar esa persoa ao territorio do estado membro no que se vaia realizar a investigación, para iso será necesario que as autoridades competentes dos estados membros interesados se poñan de acordo.

Pola súa parte o convenio do 2000 prevé que poderá ser rexeitado o traslado temporal cando a persoa detida non consinta niso; a súa presenza sexa necesaria nun proceso penal en curso no territorio do estado requirido; o seu traslado poida ser causa de que se prolongue a súa detención; ou ben existan outras consideracións imperiosas.

⁵⁰ ANDREU MIRALLE, F., 2006. «Entrega posposta ou condicional. O estado de tránsito», en *Publicacións do Portal Iberoamericano das Ciencias Penais*. Instituto de Dereito Penal Europeo e Internacional. Universidade de Castela-A Mancha.

⁵¹ No mesmo sentido, véxase Auto da Audiencia Nacional núm. 40/2004, do 26 de maio (XUR/2004/236410).

BIBLIOGRAFÍA

- ALEGRE S. e M. LEAF. 2003. «European Arrest Warrant: a solution ahead of this time?», en *Justice*. Londres.
- ANDREU MIRALLE, F. 2006. «Entrega pospuesta o condicional. El estado de tránsito», en *Publicaciones del Portal Iberoamericano de las Ciencias Penales*. Instituto de Derecho Penal Europeo e Internacional. Universidad de Castilla-La Mancha. <http://www.cienciaspenales.net>
- CEZÓN GONZÁLEZ, C. 2003. *Derecho extradicional*, Madrid.
- LÓPEZ ORTEGA, J. J. 2003. «Apéndice. El futuro de la extradición en Europa», en *Derecho extradicional*. Madrid.
- NIETO MARTÍN, A. 2006. «Principio de doble incriminación y lista de eurodelitos. La corrupción como ejemplo». *Publicaciones del Portal Iberoamericano de Ciencias Penales*. Instituto de Derecho Penal Europeo e Internacional. Universidad de Castilla-La Mancha. <http://www.cienciaspenales.net>
- RODRIGUEZ SOL, L. 2006. «Sentencia dictada en rebeldía», en *Publicaciones del Portal Iberoamericano de las Ciencias Penales*. Instituto de Derecho Penal Europeo e Internacional. Universidad de Castilla-La Mancha. <http://www.cienciaspenales.net>
- WEYEMBERGH, A. 2002. «Le rapprochement des législations pénales au sein de l'Union européenne: leurs difficultés et leurs conséquences», en *L'espace penal européen: enjeux et perspectives*. Éditions de l'Université de Bruxelles.